

54. Hviezdoslavov Kubín

4. 10. 2008

info č. 5

Celoštátna súťažná prehliadka v umeleckom prednese a tvorbe divadiel poézie

1. 10. – 4. 10. 2008

<http://hk.nocka.sk>

Dolný Kubín

Mesiac potrebuje na svoje naplnenie štyri týždne, Hviezdoslavov Kubín štyri dni. Aj štyri fázy mesiaca zodpovedajú štyrom oblastiam, ktoré sa tu prezentujú. Uzatvára sa 54. cyklus osobitej existencie poézie a umeleckého slova. Každý ročník je opakovaním minulého, aj prínosom nových znakov, jemností a odlišností. Tohtoročný Hviezdoslavov Kubín nepriniesol mimoriadne umelecké zmeny, stabilizuje dosiahnutú úroveň predchádzajúcich ročníkov vo všetkých oblastiach. Osobitnú zmienku si však zaslúži tematický okruh divadiel poézie, ktoré sa pokúsili o návrat a vyjadrenie archetypálnosti rôznych kultúr. Realizácia projektu Európskeho roka medzikultúrneho dialógu na 54. Hviezdoslavovom Kubíne tak naozaj nebola iba formálnou záležitosťou. Nielen cielený program, ale aj divadlá poézie a súťažiaci recitátori doň spontánne vstúpili a potvrdili, že rozmanitosť a jedinečnosť ľudských bytostí a zoskupení je prínosom pre náš rod a jeho kultúru.

Na Hviezdoslavov Kubín sa nemusí vždy zatúláť kométa alebo iný nebeský zázrak. Aj obyčajná jasná noc, odrážajúca svetlo pravidelne vychádzajúcich hviezd, zasvätencom oblohy vždy očarúva.

Jaroslava Čajková

Zádrapky žijú

Ocenenie za pedagogickú prácu s recitátormi a divadlom poézie, Poctu generálneho riaditeľa NOC si na 54. HK prevzala Štefánia Jánošová zo Senice.

Na čo ste mysleli, keď ste preberali ocenenie?

Všeličo sa mi prehánalo hlavou. Potešilo ma to, veď sme také provinčné mesto a vždy poteší, ak si niekto všimne vašu prácu a preto sa za to patrí aj podakovať.

A ešte?

Najmä Anka (Gamanová). Aj toto je jej zásluha, jej dieťa, ktoré ona viedla od detstva a doviedla až do dospelosti.

Spomínate na ňu často?

Bola ako raketa, dodnes vidím jej večne usmiate modré oči. Určite sa na nás aj zhora smeje!

Anka bola mladšia, než moja staršia dcéra a napriek tomu som sa veľa od nej naučila. Bola úžasná, nikdy neodmietla pomoc. Mali sme spoločné plány, chceli sme robiť predstavenie, kde by som ja dokonca hrala. Lenže osud sa s nami zahral ...

Ako ste začali spolupracovať?

Do zúžky som sa dostala už v dôchodcovskom veku. Celý život som učila na

základnej škole a zrazu som prvého septembra zostala doma. Škola mi chýbala a Anka mi ponúkla miesto u seba. Bolo to pre mňa aj trochu čudné, nešlo mi do hlavy, ako môžem robiť za peniaze niečo, čo som celý život robila len pre radosť.

Pamätáte sa ešte na svojho prvého úspešného recitátora?

Samozrejme, bolo to ešte v roku 1972, volal sa Viktor Petržela. Dnes je inžinierom a umeniu sa už nevenuje. Potom ich bolo ešte dosť, niektorí z nich skončili konzervatórium.

A kedy ste sa prvýraz pustili do práce s divadelným súborom?

To bolo ešte v rodnej obci Jablonici, keď som bola študentka, pod vedením pána učiteľa Rímeša. Robievali sme aj poetické večery, vystúpenia pre vysockoškóľakov. Keď som začala učiť, prirodzene som začala robiť so žiakmi.

Akí sú podľa Vás dnešní mladí ľudia?

Mám možno šťastie. Nemám veľa žiakov, a pracuje sa mi s nimi výborne. Poctivo chodia na hodiny a keď vidia výsledky, tak ich to ženie dopredu. Som rada, že Zádrapky nezahynuli, že ideme stále ďalej. Občas si síce natľčieme kolenná, nabijeme nos, ale vstaneme a ideme ďalej. Z toho by Anka mala určite radosť.

-mm-

Absencia hladačstva a analýz literárnych textov v III. kategórii

Šestnásti recitátori III. kategórie prednesu poézie a prózy sa predstavili na tohtoročnom Hviezdoslavovom Kubíne viacmenej dobre pripravení po viacerých stránkach. Nemali vážnejšie problémy s technikou prednesu, s jazykovou kultúrou prejavu, s nadväzovaním kontaktu s divákmi, dokázali v mnohých prípadoch tvorivo pracovať s výrazovými prostriedkami či objavovať zaujímavé detaily vo zvolenej predlohe. A predsa to nestačilo. „Zradila“ ich dramaturgia textu, problémový výber literárnych predlôh. Jedni si postavili latku akosi „privysoko“ (Rainer Maria Rilke, Hermann Hesse, William Blake, William Saroyan, Vasil Stepanyk), druhí presne naopak, „prinízko“ (napríklad literárne predlohy od Evy Molnárovej či Mirky Ábelovej), ďalší sa spoľahli len na vonkajškovú atraktivitu predlôh Denisy Komodovej či Richarda Brautigana alebo postavili svoj prednes na hodnotovo nevyváženej montáži básní (Daniel Hevier – Thomas Stearns Eliot). Porotu prekvapilo, že dramaturgická práca nebola v tejto kategórii zameraná na hladačstvo, objavovanie a výber takých umeleckých textov, ktoré by svojou hĺbkou, filozofiou, vyššou sémantickou obraznosťou vo väčšej miere korešpondovali s problémami a životným svetom dnešného mladého človeka v pubescentnom veku.

Zaujímavých textov a prednesov bolo v tejto kategórii iba zopár. Príjemne a prekvapujúco sviežo vyznel prednes textu Júliusa Satinského *Čučoriedkareň* v podaní Karolíny Repovej z Pustých Ulian. Aj keď treba zdôrazniť, že z hodnotového aspektu ide v podstate o veľmi jednoduchý humorný text na tému tzv. slepých lások, Karolíne sa podarilo nájsť ten správny „klúč“ k špecifickému humoru Júliusa Satinského. Výborne odhadla mieru, ako ho „dávkať“ poslucháčovi, aby bol maximálne účinný a vyvolával u publika salvy odzbrojujúceho smiechu. Výdatne jej v tom napomohli výborná technika prednesu a voľba „mužského“ kostýmu (kravata, vesta, nohavice). Adriane Petkovej zo Slovenskej Lupče sa vcelku

darilo budovať charaktery postáv v texte Alexandra Konevského *Skúška* (na jednej strane postava prefíkanej a vypočítavej študentky, na strane druhej chameleónstvo a zbabelosť mladého učiteľa). Konevskij však napísal tento text v žánri humoresky, čo recitátorku trochu zväzovalo a obmedzovalo. Z tejto skúsenosti by sa mala táto recitátorka poučiť a hľadať pre seba texty so širšími možnosťami a významovými rovinami. Adriana Lengyelová z Bratislavy recitovala známy text ruskej autorky Belly Achmadulinovovej *Rozprávka o Daždi*. Ide o vyspelú recitátorku (navyše s príjemným hlasovým fondom), ktorá dokáže veľmi dobre odkrývať, dešifrovať autorkinu symboliku a bohatú metaforiku veršov. I napriek drobným brptom išlo o plastický prednes s pekne vypointovanou záverečnou slohou. Svojím kultivovaným prednesom zaujal aj Juraj Hunák z Trenčína. Popasoval sa s tvorbou Margity Figuli, ktorá patrí k ťažiskovým autorom slovenského naturizmu. Ťažkú, morbídnu scénu z *Troch gaštanových koní* urobil veľmi citlivo a presne (s výnimkou nevhodne poňatého úvodu, ktorý sa niesol v akejsi neprírodzenej „kazateľskej“ modalite).

Vo vystúpeniach ďalších recitátorov absentovala plnšia, komplexnejšia výpoveď, osobný postoj, názor či vzťah k textu, čo spôsobila nedostatočná analýza a interpretácia zvolených literárnych predlôh. Toto všetko sa dá, samozrejme, odstrániť, ak sa umelecký prednes nestane iba jednorazovou „akciou“, ale dlhodobým procesom. Len tak vás môže, milí mladí recitátori a recitátorky, obohatiť aj o jeden dôležitý rozmer. Je ním zvláštna ľudská skúsenosť, ktorú v nás prebúdzajú kvalitná literatúra už celé stáročia. Prostredníctvom literatúry máme totiž možnosť žiť na „neživo“ nespočetné množstvo zaujímavých životov a príbehov, ktoré v nás prebúdzajú elementárnu ľudskú citlivosť a obohacujú našu dušu.

Eva Jenčíková

Próza vo IV. kategórii

Plynuli slová a vety próz. Tak ako 4. kategória postupovala, kládla stále viac otázok. Pribúdali a prelínali sa, ale jedna z nich ostala na pozadí počutého intenzívne v popredí. **Prečo si ľudia od nepamäti rozprávajú príbehy?** (lebo keď recitujem prózu stávam sa jedným z rozprávačov príbehov) Iba kvôli samotnému príbehu, alebo i kvôli tomu, čo je za ním? A ak je niečo za príbehom, ako má byť vystavaný, aby sme do toho, čo je „za“, mohli nazrieť? Dom je útočiskom a ochranou, keď sú všetky jeho časti na správnom mieste – základy zo skla by boli krehké a okenné tabule z kameňa by stvorili temno v izbách. Strecha celý dom uzatvára, ale ak niet pevných múrov, na ktorých by stála, zrúti sa. Obraz domu je obraz príbehu. Veta zafažená nadmierou dôrazov je ako nepriehľadné okno. Veta rozbitá množstvom páuz je ako deravý múr. Pointa bez predošlej výstavby celku sa neuskutoční, nemá čo zastrešiť. Opis v expozícii pútajúci pozornosť viac ako drobnokresba postavy je ako ozdobný kvetináč, ktorý prekryje rozvíjajúcu sa ružu. Príbeh je ako dom a je tiež ako rieka. Odniekiaľ vyvíera a niekam smeruje. Iná je pri prameni a iná, keď ústi do mora. Postava – obraz človeka - má nielen svoj príbeh ale i svoju premenu v ňom. Nezaujíma nás teda len to „čo sa stalo“ (to by sme uvládli povedať pár vetami), ale možno oveľa viac to, **ako** sa to stalo

a **prečo** sa to prihodilo.

Úvod tohto hodnotenia je obrazný, lebo každý v ňom môže nájsť odpoveď pre svoj príbeh. A predsa, je tu i pár slov ku každému z nich. Pokus o telegrafickú odpoveď na otázky: Ako rozprávali príbeh? Ako sa premieňali a žili postavy v ňom? Ako rozprávač vystaval celok? A čo bolo za príbehom?

H. Sitárová (D. Dušek: Dvere)

Od začiatku v tragickej nálade a napätí (výrazom aj kostýmom), ťaživosť ešte viac narastala v mnohých pauzách. Zrazu sa stierali rozdiely medzi rozprávačom, ktorý vidí tetu Zuzku aj v láskavom a úsmevnom odstupe a medzi intermezami - fragmentmi jej vnútorného monológu. Aká vlastne bola teta Zuzka a prečo chodila na pohreby? A čo nám odkazuje záverečné „Ďalej a ďalej..“?

P. Drgoňová (A. P. Čechov: Smrť úradníka)

Zdá sa, že úradník je stále rovnako znepokojený a generál stále rovnako láskavý, bez výraznejšej gradácie – teda vývoja. Poslucháča potom prekvapí, že všetko končí smrťou. A je tá

pokračovanie na 3. strane

smrť úsmevná? Akoby sa recitátorka vo výraze nevedela rozhodnúť, či rozpráva len ľahkú anekdotu alebo príbeh, ktorý má aj zamraziť.

K. Kubíková (I. Calvino: Liečba osím jedom)

Úvodná expozícia – opis postáv v parku - je natoľko ostro v popredí, natoľko zdôraznený, že sa poslucháčovi stráca, čo je tu vlastne dôležité. Pre postavy v tomto prednese platí čosi podobné ako v predošlom príbehu – aký je vlastne Marcovaldo? Hravý? Figliar? Či len dobromyseľný výmyselník, ktorému sa jeho nápad trochu vymkol z rúk. Máme sa baviť len na záverečnej scéne, alebo môže byť vtipný aj spôsob, ako na svoj nápad príde? Priama reč neznamena, že musí byť vždy povedaná veľmi nahlas a dôraz by mal byť vo vete iba jeden.

Z. Eperješiová (J. C. Hronský: J. Mak)

Tichosť a tichosť... tá bola bariérou, ktorá nepustila ďalej k divákovi krehké posolstvo Hronského príbehu. Citlivé a zvnútornené rozprávanie ostalo vo vnútri recitátorky. A obraz chce aj svoj čas. Potrebovali sme ho viac napríklad na to, aby v nás mohla vzniknúť paralela medzi inovatou prírody a inovatou smrťou na Julinej tvári; nebolo času zažiť nehu jej posmrtného monológu a potom zamorenie z Makovho údela. Žiadala sa pauza, v ktorej sa môže vytvoriť predstava.

A. Zemaníková (U. Kovalyk: Kúpeľňa)

Sugestívny príchod a atmosféra, čo vznikla zo zvuku po dlážke ťahanej stoličky. Akoby niekto za sebou ťahal svoj bezútešný život. Stolička rozčleňuje prednes rôznymi spôsobmi akými sa na nej sedí, možno by to recitátorka zvládla aj bez nej. Kultivované rozprávanie o živote Agnes, ktorej sa do monotónnych dní zrazu začne diať čosi magické... Magickosti je však viac v slovách textu ako vo výraze. Ako sa však Agnes postupne premieňa? A keď sa zavrú dvere navždy má nás mraziť, alebo vlastne je dobre, že takto „ušla“ zo stereotypného života?

M. Čanecká (Q. Monzó: Gregor)

Text, ktorý nadväzuje na Kafkovu Premenu, no nevedno, či s tým recitátorka ráta. Vo svojom prejave nám nedá čas, aby sme si v pauzách vytvorili predstavu tejto opačnej premeny z chrobáka na človeka. A aby nás mohlo buď zamraziť nad

tým, že v závere zašliapne svojich spoludruhov, alebo by sme sa nad tým pousmiali.

M. Tomasy (A. Kuznecov: Tri hviezdy)

Text má svoje limity v didaktizme a priamočiarosti, ale predsa by sme si vedeli predstaviť, že ozajstná vnútorná túžba po poznaní života tento deficit preklenie. Recitátor však ostáva skôr v polohe „prerozprávania“ toho, kto má aký názor na život.

L. Lejková (E. Heidenreichová: Obyčajná cesta)

Obyčajná cesta vôbec nemusí byť obyčajnou. Presnosť a prirodzenosť v jej tvorení a tiež vykreslení postáv z nej spravilo výrazný zážitok z tohto prednesu. Čiapka – ktorú pri cestovaní skladáme a znova nasadzujeme – ako rekvizita prepája jednotlivé epizódy príbehu. Obyčajná cesta sa môže stať neobyčajnou, keď nám cez obrazy okolo nás, ukáže samých seba. Toto posolstvo k poslucháčovi prišlo.

P. Galdík (L. Malerba: Láska v studni)

Rozprávačský talent a živosť, s ktorým nás recitátor viedol príbehom. Možno presnejšie naznačenie toho, ako sa postavy vyvíjali, by vedelo posunúť výpoveď k ešte závažnejšiemu posolstvu. Napriek tejto drobnej výhrade koncentrovaný výkon s presnou a rezonujúcou pointou.

L. Feketeová (F. Švantner: Malka)

Ornamentálnosť jazyka a miešanie rôznych prístupov (pátos, lyrizmus i deklamácia) prekryli vykreslenie situácie valacha, ktorý je rozprávačom príbehu. Vietor ostal len vetrom, nie partnerom v rozhovore a ani obraz Malky nepriniesol náruživosť lyrizovanej prózy.

L. Šulová (A. P. Čechov: Spať, len spať)

Inšpiratívny prístup k Čechovovej poviedke, s presnou expozíciou a až dramatickou drobnokresbou šialenstva. Veci premyslené do detailov až tak, že možno by sa miestami žiadal kúsok prirodzeného rozprávačstva, odľahčenia, napríklad pri opise priestoru. Je otázkou miery nakoľko prijmem napr. štylizáciu priamej reči, no videli sme recitátorkin tvorivý prístup.

Soňa Pariláková

Hovoríme s recitátormi III. kategórie

Adriana Lengyelová, Bratislava
(B. Achmadulinova: Rozprávka o daždi)

Ako si sa dostala k prednesu?

Spočiatku ma to vôbec nebavilo, hoci som už chodila aj na súťaže. Minulý rok mi pani učiteľka Skořepová ukázala jeden text a ten sa mi veľmi zapáčil. Podarilo sa mi s ním uspieť v krajskom kole a až vtedy ma to začalo skutočne baviť a naplňovať.

Čo bolo zrazu to „iné“, čo zmenilo tvoj prístup?

Dostala som sa do textu, rozmyšľala som o ňom, úplne ma dostal. Poéziu milujem a som rada, že tento rok sa mi podarilo postúpiť až sem. Na budúci rok sa chcem pokúsiť opäť recitovať na HK, ale už vo štvrtéj kategórii.

Čo ti dáva poézia?

Je v nej skrytých veľa významov. Próza má dej, ktorý je hneď viditeľný. V poézii sa k podstate musíme prepracovať, najst ju. A to ma baví najviac, to hľadanie.

Čítaš si básne aj doma, keď si práve nehľadáš text na prednes?

Čítam aj prózu, aj poéziu. Bavia ma hodiny literatúry v škole.

Má poézia svoje miesto a čas aj v dnešnom rýchlym a povrchnom svete?

Je pravda, že je jej okolo nás málo. Moja veková kategória na ňu nemá čas a možno ani chuť. Práve preto som ale rada, že som tu a stretla som svojich rovesníkov, ktorí literatúru majú radi a venujú jej svoj voľný čas.

Si tu prvýkrát, čo na teba zapôsobil najsilnejšie?

Ten obrovský počet ľudí, ktorí sem prišli kvôli umeniu a baví ich to.

-mm-

pokračovanie na 4. strane

Juraj Hunák, Trenčín
(Margita Figuli: Tri gaštanové kone)

Ako si našiel prednes teba?

Recitujem už od malička, prvýkrát som sa prihlásil do školského kola v druhej triede. So striedavými úspechmi som sa dostal až do deviateho ročníka, kedy mi pani učiteľka vybrala vynikajúci text.

Čím ťa oslovila klasická literatúra ?

Tento text sa dal dobre spracovať. Je v ňom aj akcia, treba sa nad ním aj zamýšľať.

Čo ti dáva umelecký prednes? Tvoji rovesníci hrajú chodia po uliciach s prehrávačmi, debatujú o futbale, o muzike ...

To je ťažká otázka. My to máme tak nejako v rodine, prednesu sa venovali aj starí rodičia, tie sklony som zdedil po nich. Chcel som to vyskúšať aj ja. Je to netradičný koníček, ale v našej škole má dobré zázemie.

Nebojíš sa, že prednes neprežije?

To sa nestane. Dôkazom je aj plná sála pri každom vystúpení.

-mm-

Bleskovo s recitátormi IV. a V. kategórie

IV. KATEGÓRIA – P O É Z I A

Michaela Viskupičová, Modra

Prečo montáž z básní?

Zaujala ma knižka W. Szymborskej, ale boli tam len krátke básne a tak som si ich poskladala do jedného celku

Ivana Ferenčíková, Tvrdošín

Prečo lektorom autor básne?

Je to oveľa jednoduchšie, on dokáže najlepšie priblížiť všetky myšlienky svojej básne. Nemám rada, ak sa prekladajú básne z cudzieho jazyka, myslím si, že sa nedajú presne vystihnúť všetky metafoxy.

Dominika Džubáková, Humenné

Prečo Štrasser s Klimáčkom?

Našli sme text od Klimáčka a hľadali sme niečo, čo by s k nemu hodilo. A natrafili sme na Štrassera, zdal sa nám vhodný.

Lukáš Ivanko, Michalovce

Prečo Brodskij?

Lebo sa mi páči. Páči sa mi ako píše, oslovil ma a stotožňujem sa s jeho dielom.

Dominika Žemberyová, Nitra

Prečo Luna?

Ale to nie len Luna, to je výber z tej knihy. Od Achmatovovej som si toho prečítala viac a táto zbierka sa mi najviac páčila. Myslím, že sa odlišuje od spisovateľiek tej doby výrazným spôsobom.

Anna Hortová, Nová Dubnica

Prečo Szymborska?

Natrafila na ňu Beátka (lektorka, pozn. red.), ako vždy. Páčila sa mi, to že je to súčasná autorka, veľmi ma oslovila báseň o 11. septembri, z iného pohľadu a chcela som ju recitovať.

Lucia Tomaschová, Košice

Prečo štylizovaný kostým?

Vymysleli sme to s mojou lektorkou, Evou Grohovou. Chceli sme, aby v ňom bolo Španielsko len naznačené. Snažili sme sa, aby to bolo decentné.

Katarína Gáliková, Banská Štiavnica

Prečo bosá?

Mala som mať balerínky, ale zabudla som si ich doma. Toto

IV. kat. poézia

som asi nemala povedať, však? Bosá som bola preto, že som sa potrebovala odhaliť pred všetkými, že som nešťastná a nezáleží mi na tom, či som obutá ...

Matej Struhár, Brezno

Prečo Kolenič?

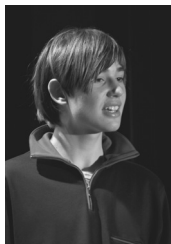
Je pre mňa zaujímavý, s jeho tvorbou sa stotožňujem v plnej miere. Nepozerám sa na neho prvoplánovo, snažím sa hľadať v jeho básňach podstatu. Je dobre ukrytá. Spolu s Andym Turanom je to jeden z mála súčasných autorov, ktorí stoja za recitovanie. Rád by som sa s nimi zoznámil aj osobne.

Jonatan Pastirčák, Bratislava

Prečo si hneď po prednese odišiel?

Po prvú, som chorý a potreboval som sa nadýchať a po druhú, po tomto prednese sa i tak nedokážem sústrediť na ďalšie veci. Ondrušova báseň bola asi najťažšia, akú som doteraz recitoval, ale zároveň je mi asi aj najbližšia.

Katarína Igazová, Bánovce nad Bebravou

Prečo kroj ako kostým?

Toto bola už asi tretia verzia. Prvý bol neutrálny, ani som nad ním nepremýšľala, druhý bolo biele tielko, nohavice a na nich tylové šaty. Po jednom prednese mi jedna pani, ktorú si veľmi vážim, povedala, že ten kostým nevystihuje môj prednes. Tak sme cez prázdniny s lektorkou vymysleli kroj v bielej farbe. Videla som už viac hviezdoslavovských vecí v kroji. Tak prečo to neskúsiť?

IV. KATEGÓRIA – P R Ó Z A

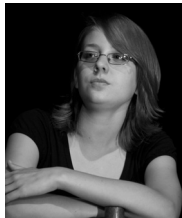
Kto podľa teba vyhrá vo tvojej kategórii?

Patricia Drgoňová, Bratislava

Všetci boli veľmi dobrí, takže neviem. Nemám tip.

Lucia Lejková, Prešov

Priznám sa, že som nad tým nerozmýšľala. Prišli sme si najmä zarecitovať.

Anna Zemaniková, Banská Bystrica

Bolo tam viac zaujímavých prednesov, nechám sa prekvapiť.

Hana Sitárová, Topoľčany

Ja som nad tým uvažovala, ale páčilo sa mi veľa prednesov, nebol žiadny, čo by sa mi vyslovene nepáčil. Myslím, že rozhodovanie o výsledkoch bude asi o subjektívnom pohľade porotcov, tak sa nechám aj ja prekvapiť.

IV. kat. próza

V. KATEGÓRIA – P O É Z I A

Peter Hort, Nová Dubnica

Varil, alebo jedol si už niekedy ratatuille?

Nie, len som ho videl v kine.

Ale priamo v texte máš na jeho prípravu aj recept.

A nielen tam, mám ho aj doma.

Niekedy to vyskúšam.

Máš to od nás za domácu úlohu.

Anna Kalužná, Stará Bystrica

Ako prišlo k tomu, že ste zakomponovali so svojho prednesu aj spev ?

To sa ma pýtajú viacerí, aj poroty na súťažiach. Ja som to tak cítila.

Vedeli ste od začiatku, že to majú byť Čerešne?

Nie, to mi prišlo na um, keď som sa bližšie zoznámila s textom, hodilo sa mi to tam. Počítam ale s tým, že porota mi to vytkne.

Ingrid Zachorecová, Hurbanovo

Štylizácia nočný motýľ ?

Nočný motýľ, stopy v tráve a had.

A ty sama sa najviac cítiš byť čím ?

Ja mám svojho hada, aj svoju hviezdu.

Mária Gubricová, Komárno

Čo ste prežívali viac – keď recitovala vaša žiačka, alebo trému pred vlastným vystúpením?

Podstatne mi bolo ľahšie, keď som bola s recitátorkou, aj keď som s ňou cítila. Pre mladých je svet gombička, ale my, v strednom veku máme veľký pocit zodpovednosti a strach z blamáže.

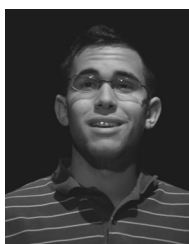
Pavol Náther

Prepracoval si sa z detských kategórií až do tej najvyššej. Máš zrátané, kolký raz si tu?

Tento rok je piaty.

Môžeš už porovnávať úroveň posledných ročníkov.

To neviem posúdiť, ale vidí sa mi, že švorka próza bývala lepšia.

Miroslava Frankovská, Púchov

Kto je Martina Boleková a prečo napísala Protestgong pre Jožu Urbana?

Je to moja kolegyňa a veľmi dobrá kamarátka, umelecká duša a poetka, ktorá teraz vstupuje na scénu. Povyhrávala veľa literárnych súťaží, ale z nejakého dôvodu zatiaľ nechce publikovať. A prečo pre Jožu Urbana? Jožova poézia je niečo výnimočné a pre našu generáciu veľmi dôležité, vyrastali sme na nej. Bol to hold jeho poézii a niektorým odkazom v jeho básňach.

V. kat. poézia

Čo ťa sem stále táhá?

Atmosféra, aká tu je. Vždy sa sem teším kvôli ľuďom.

A čo ťa drží stále pri prednese ?

No, to je ťažšie ... Som rád, ak môžem ľuďom niečo povedať a im sa to páči. Ak to diváci prijmú, mám dobrý pocit. A zároveň ma to priťahuje.

Neuvažoval si o umeleckej profesii?

Skúšal som to, ale nedostal som sa na školu. A možno je to tak aj dobre.

Pavol Náther

Prepracoval si sa z detských kategórií až do tej najvyššej. Máš zrátané, kolkýraz si tu?

Tento rok je piaty.

Môžeš už porovnávať úroveň posledných ročníkov.

To neviem posúdiť, ale vidí sa mi, že štvorka próza bývala lepšia.

Čo ťa sem stále ťahá?

Atmosféra, aká tu je. Vždy sa sem teším kvôli ľuďom.

A čo ťa drží stále pri prednese ?

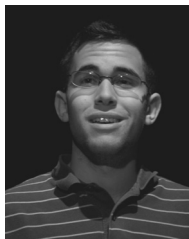
No, to je ťažšie ... Som rád, ak môžem ľuďom niečo povedať a im sa to páči. Ak to diváci prijímú, mám dobrý pocit. A zároveň ma to priťahuje.

Neuvažoval si o umeleckej profesii?

Skúšal som to, ale nedostal som sa na školu. A možno je to tak aj dobre.

Prečo?

Byť dobrým hercom je ťažké a uživiť sa umením je v dnešných časoch veľmi zložitá.

Neláka ťa skúsiť byť porotcom alebo lektorom, pomaly sa priučať aj tomuto rozmeru?

Zatiaľ nie. Asi by som mal problém, pretože poézii som sa nevenoval, nerozumiem jej. Vždy som robil len prózu.

-mm-

DS Lano pri ZUŠ J. Kresánka, Bratislava

SPEVY Z KALEVALY

Rozhovor s režisérkou Sašou Skořepovou

Čo teba a súbor priviedlo k spracovaniu tejto severskej tematiky?

SS: Ak som mala nejaký minulý život, tak som určite žila niekde na severe. Mám veľmi rada severské krajiny, no dôvod bol asi iný. Úplne náhodou sa mi dostala do rúk kniha Kalevala vo výbornom Váľkovom preklade a pretože som hľadala nejakú závažnejšiu tému, takú, na ktorej by si deti odskúšali aj iný spôsob hrania, iný spôsob divadelnej práce, tak sa mi zdalo, že toto by práve mohlo byť ono. Keďže som bola dlhšie chorá, hra mala čas vo mne akosi dozrieť a potom sme to celé dali dokopy na niekoľkých sústrezeniach.

Takže môžeš povedať, že hra je kolektívnym dielom pod tvojím vedením?

SS: Áno. Vzniklo to tak, že slovenský preklad, ktorý sa skladá aj z poézie aj prózy prešiel našou spoločnou selekciou, aby sa dal javiskovo stvárniť. V tom bola tá kolektívna práca a samozrejme aj pri tvorbe samotných scénických obrazov.

Pohybujú sa na slovenských prehladkach v rôznych žánroch. Myslíš si, že táto partia študentov bude pokračovať v divadle poézie, alebo v inom?

SS: Dúfam, že si budú ďalej skúšať aj iné žánre, pretože aj táto inscenácia bola vychýlením od minulých inscenácií. Teraz som si odskúšala, ako dokážu 15-ročné deti zvládnuť vážnu tému. Tieto deti prechádzajú k mladšej kolegyni, tak dúfam, že si s ňou vyskúšajú ďalšie divadelné žánre, aby mali čo najviac divadelných skúseností.

Rozhovor s protagonistkou DS Lano pri ZUŠ J. Kresánka, Bratislava Dominikou Dzúrikovou

Ako si sa dostala k účinkovaniu v divadle?

DD: Už od prvej triedy základnej školy som sa zapísala do dramatického odboru ZUŠ-ky. Vtedy ma to chytilo a drží ma to už jedenásť rokov.

S režisérkou Sašou Skořepovou si prešla už viacerými divadelnými žánrami. Ktorý ťa najviac oslovil, alebo ti najviac sadol?

DD: To je ťažké povedať, lebo každý žánr má svoje čaro a je svojím spôsobom zaujímavý. Aj k tomuto divadlu poézie sme mali zo začiatku dosť zvláštny postoj, neboli sme na tento žánr zvyknutí, no postupom času sme sa do toho dostali a veľmi sme si obľúbili divadlo poézie. Mám pocit, že v tomto žánri človek musí zo seba vydať viacej psychických aj fyzických síl. Je to celé magickejšie a menej jednoznačné ako činohra.

Myslíš si, že divadlo ovplyvňuje tvoj život?

DD: To určite. Ja mám veľmi rada všetkých týchto ľudí, ktorí sú so mnou v divadle. Divadlo je už v mojom živote také dôležité, že si život bez neho ani neviem predstaviť, je neoddeliteľnou súčasťou môjho života.

zhováral sa Maňo Lacko

Lano
V treskúcej zime spojení sú lanom,
lano je zbraňou medzi áno – nie...

Spev ľudu ozýva sa pláňou
a dlho, veľmi dlho znie. (jkb)

Povedalo publikum ...

Páčili sa mi niektoré prvky, ale mám pocit, že niektoré veci zostali nedotiahnuté. Jonatan

Bolo to celkom dobré, sú tu každý rok a toto ich predstavenie sa mi zatiaľ najviac páčilo zo všetkých, čo som od nich videl. Možno bolo trochu dlhé. Páčili sa niektoré obrazy, ako využívali plachty a palice. Pavel

Mne sa to vôbec nezdalo dlhé. Malo to hlavu, aj päťu, všetko, čo k tomu patrí. Veľmi ma oslovilo. Michaela

Ukázali, že ani nám Slovákom nie sú severské mýty vzdialené. Čistučké a priezračné ako voda v severných moriach. Monika

Dobrodružstvo v „prakrajine“

Ruch severáka, dva pásy bielej látky ako krajina pokrytá snehom, chorovod domorodcov, ktorý sa pomaly brodí, ako na lyžiach, nekonečne bielou krajinou, zima a chlad. Sugestívny javiskový obraz. Otvára nám cestu do neznámej krajiny. Drsná a krásna Kalevala. Lyžiarske palice sa premieňajú na drevo v ohnisku a rituálny tanec a spev krojovaných domorodcov štartuje prerozprávanie neobyčajného príbehu z prvých rún fínskeho eposu Kalevala. Z anonymného chóru sa nenásilne vyčleňujú postavy príbehu. Chór miestami aktívnejšie ale viac pasívnejšie komentuje, posúva dej, alebo malebne dopĺňa hudobný a výtvarný kolorit a neodmysliteľný mobiliár / sane /, pre nás tak vzdialenej a nepoznanej krajiny. Javisku vládne veľmi talentovaný, disciplinovaný a technicky vybavený súbor. Konflikt príbehu medzi postavami režisérka veľmi zručne využíva k vystavaniu toho dramatickejšieho a emotívnejšieho, čo môžeme v predstavení zažiť. Stereotypným temporytmom a „stoptajmom“ takmer po každej situácii navodzujú pani režisérka Alexandra Skořepová atmosféru inak plynúceho času ale zároveň sa „zahráva“ / určite nie úmyselne / aj s diváčkou trpezlivosťou a pozornosťou. Precízna a veľmi pomalá rituálna štylizácia tým stráca miestami na pôsobivosti a uberá na kvalite jedinečného diváckeho zážitku. Drahocenné sekundy javiskového času sa niekedy strácajú rozohrávaním každého slova, veršu. Chýba vnútorná dynamika. Príbeh eposu je totiž nielen krásny ale aj nekompromisne drsný a krutý. Uhladené gesto a prílišná opatrnosť zjemňuje jeho ostré kontúry a to mu nie vždy svedčí. Silnú emóciu tragédie vyvolávajú spievané pasáže, ktoré príbehu dodávajú špecifickú atmosféru a roztápajú ľad a sneh naokolo.

Peter Gábor, divadelný režisér

DS Traumaták pri ZUŠ Bernolákova 26, Košice

NEKONEČNÝ KRUH

Rozhovor s režisérkou Majou Harčaričovou

Čo bolo motívom pre teba a tvoj súbor, spracovať nám možno trochu vzdialenú indiánsku tematiku?

MH: Mňa oslovila v prvom rade kniha Lombardiovcov. Veľmi sa mi páčia ich čisté a jednoduché výpovede, v ktorých jasne hovoria o zákonoch, ktoré už dnes sú úplne zastreté. Keď som túto tému ponúkla študentom, aj ich veľmi oslovila, prijali ju, tak sme sa do toho pustili.

Môžeš teda povedať, že práca na inscenácii je kolektívnym dielom?

MH: Áno, určite je to kolektívne dielo, dokonca aj čo sa týka výberu hudby, kostýmov, rekvizít. Samozrejme najdôležitejšia bola tvorba mizanscén a situácií.

Si známa na Kubínoch hlavne s inscenáciami s menšími deťmi. Teraz sú to študenti. Je rozdiel v tvorbe divadla poézie s týmito dvomi kategóriami?

MH: Je to rozdiel. Lebo s menšími deťmi sa robí úplne inak, vychádzame z detskej hry a odviazanosti. So študentmi sa človek môže trochu viac ponoriť do témy a pri tvorbe využívať už aj ich názory na svet a divadlo.

Rozhovor s protagonistkou DS Traumaták, Košice Katarínou Andrejcovou

Aký máš vzťah k divadlu poézie a ako si sa dostala k účinkovaniu v ňom?

KA: Mám rada divadlo, mám rada poéziu a myslím si, že to vo mne vytvára ďalšie, iné a hlavne nové rozmery. Rada sa nechávam vtiahnuť do nových a hlavne zaujímavých vecí.

Ktorý divadelný žáner ťa oslovuje najviac?

KA: Robili sme toho s Majou už veľa, ale nemôžem jednoznačne povedať, ktorý žáner mám radšej. Každý má svoje čaro. Na niečo si človek dlhšie zvyká, ale určite každý divadelný žáner má čosi do seba.

Kolko rokov pôsobíš v divadle a ako ono ovplyvňuje tvoj život?

KA: Ja robím divadlo piaty rok, predtým som sa viac venovala literatúre, poézii a prednesu. Myslím si, že divadlo ma posunulo niekam úplne ďalej v mojom psychickom vývine, lebo človek si môže vyskúšať, ako by konal v rôznych situáciách, ktoré sám ešte nezažil. Veľmi ma na tom priťahuje vyskúšať si, aké by to bolo, byť niekým iným. Myslím si, že to je jedna zo základných vecí, ktoré na tom hercov lákajú.

zhováral sa Maňo Lacko
pokračovanie na 8. strane

NEKONEČNÝ KRUH očami porotcu

Je fajn, že sa na javisku Kubína objavila téma o potrebe očistiť náš uponáhľaný život, o tom, že je dobré spoľahnúť sa na to dobré a poctivé v nás. O láske v srdci, ktorá nás ochráni pred všetkým zlým. Pani režisérka si na to zvolila kombináciu dvoch textov, ktoré skombinovala tak, aby tento zámer bol čo najzrejmejší už na prvý pohľad. Problémom však bola slabšia zrozumiteľnosť najmä v prvej tretine, keď sme len ťažko dešifrovali, o čo vlastne ide. Jednotlivé posolstvá prichádzali viac na verbálnej úrovni a chýbala im javisková interpretácia. Možno by pomohla prísnejšia ruka dramaturga. A pritom sme boli svedkami veľkého tvorivého aj hereckého potenciálu, ktorý určite má aj na koncentrovanejšiu a javiskovo pôsobivejšiu výpoveď. Presvedčili ma o tom viaceré vydarené obrazy – napr. scéna lovu rovnako ako súboj dvoch znepriatelených skupín, či rituálne privolávanie dažďa. Inokedy však prišla metafora, ktorá zostala na úrovni ilustrácie, ako napr. scéna s oživovaním hlavného hrdinu s použitím čarovnej vody alebo vtáčieho pierka. Kvalitnou zložkou inscenácie bola dobre zvolená hudobná a zvuková stránka. Oceňovali sme najmä podivný strunový nástroj, ktorý nás dokázal vtiahnuť do atmosféry, ako aj rytmizovať viaceré časti predstavenia. Trochu nejasný však zostal zámer, prečo hráč na tento nástroj stál po celý čas na javisku a jeho spoluhráči, ktorí ho z času na čas dopĺňali hrou na bubienky a hrkálky rôzneho druhu, zostali skrytí v zákulisí. Celkovo však možno povedať, že toto kultivované predstavenie, ktoré zaujalo aj prítomné publikum, ukázalo slušný potenciál, ktorý však v tejto chvíli zostal tak trochu nevyužitý.

Jožef Krasula

Povedalo publikum ...

Bolo krásne vo využití hudobných nástrojov a pohybových tanečných prvkov, všeobecne bol z toho krásny pocit.

Matej

Veľa symbolov a pre mňa nových, nová poézia, akú som doteraz nepoznal.

Peter

Zaujímavá téma, pekné to bolo ... Ale asi priveľa pátosu.

Zuzana

Traumaták
Je živý tanec smrti
a žitia mŕtvy tanec.
Je tanec, ktorý smúti
za tým čo nenastane.
(jkb)

Divadlo poézie pri ZUŠ, Liptovský Hrádok

K. J. ERBEN: DCÉRINA KLIATBA

Hovoríme s tvorcami

Prvá otázka je už taká tradičná, týka sa vášho predstavenia, ako a kedy vzniklo, ako sa vyvíjalo od premiéry po HK?

Renáta Kögelová (režisérka; velavravná, ale málo hovoriaca): To si mám vymýšľať? (po mojom spýtavom pohľade) To je celé. Nechcem o tom rozprávať.

Tak druhá otázka: o čom chceš rozprávať?

RK: Čo som chcela, to som povedala.

Tretia: čo hovoríš na všetky dnešné predstavenia?

RK: Ja som ich iba počula, bola som vzadu.

Po ťažkom, namáhavom rozhovore s režisérkou som radšej oslovil ostatných tvorcov predstavenia.

Čo hovoríte na dnešné predstavenia vy?

Tereza Uhereková: Ja som bola tiež vzadu, ale videla som z boku. Ale pamätám si, že tak dlho šušťali v tom prvom predstavení.

Václav Pápež: Tiež som to videl z boku a dlho som si myslel, že diváci sú na tej druhej strane. Teda myslel som si, že diváci sú naľavo a oni boli vpredu.

Vlastimil Pápež: Taky jsem byl dezorientovaný, nevěděl jsem, kde je vzadu a kde vepředu, ale mně se líbilo nejvíc čtvrté, potom předposlední, protože nádej umírá předposlední. A ty dvě předtím byli trošičku delší, ale možno to bylo trémou, že jsme se nevěděli dočkat.

Alžbeta Uhereková: Ja v podstate nemám čo povedať, lebo všetky boli fascinujúce. Hlavne to druhé (Tanec smrti, poz. (jkb)), oni mali také zvláštne vlasy všetci, lebo tam mali také nitky.

Už tradične mámim od hercov, aby prezradili nejakú temnú stránku svojej režisérky.

Tereza Uhereková: Ťažká vec. Počkajte, musím si to dobre rozmyslieť. (po dlhom, dlhočiznom premýšľaní) Ona pije!!! Strašne, ale tak strašne... Ale minulý týždeň vpondelok a utorok nevpila nič.

Alžbeta Uhereková: Ja si myslím, že jej problém je v tom, že nemá, že nemá... fúzy (nastal bujarý a nekontrolovateľný spoločný smiech).

Petra (priezvisko nezreteľné, v bulletine neuvedené): Podľa mňa dáva do všetkých hier veľa netradičných vecí, takpovediac, sexuálnych (ešte bujarejší smiech).

Michaela Vernarecová: Nevieť si teraz na žiadnu spomenúť, prepáčte mi (veľmi previnilo pozrela na mňa a vtieravo na režisérku).

Václav Pápež: Temná stránka? Asi sa príliš svetlo oblieka.

Vlastimil Pápež: Ja to asi tedkom pohnojím, ja mám dvě. Aby jsem nekulhal. Tak první: před premiérou nechce dovolit vypít deci vína. To mi dost vadí. A druhou: ona mi jenom prozvoní na mobil, abych já zazvonil.

Napokon ešte jedna, už naozaj posledná otázka pre Renátku, aký je toto súbor?

RK: O tom sa nemôže rozprávať. To sa môže len žiť. A temná stránka súboru? Temná stránka som ja.

(jkb)

pokračovanie na 9. strane

Pokus o interpretačný posun...

„Aké to je, keď matka zabije vlastné dieťa? A aké to je pre jej matku? Kto nesie vinu? Ako funguje koleso činov? A ako ho pretrhnúť?“ – tieto otázky tvorcovia zo Základnej umeleckej školy z Liptovského Hrádku formulujú v bulletine ako východiskové tézy, ktoré by sa mali pretaviť do inscenačnej podoby. Žiaľ. Nestalo sa tak, hoci sa nazdávam, že je to v podstatnej miere vystihnutá významová báza Erbenovho baladického príbehu Dcérina kľatba (preklad Lubomír Feldek).

Pred našimi očami, v expozičnej časti tohto tvaru, máme možnosť vidieť divadelne zaujímavý, štylizovaný, groteskno-naturalistický výjav akéhosi výrazovo bližšie individualizovaného chóru pozostávajúceho z bizarných figúrok ako personifikácia kričiaceho hlasu s morálnym imperatívom, napádajúceho étos protagonistky tohto príbehu. Na mizanscénický pôdorys spomínanej sekvencie nadväzuje výstup postavy označenej ako Smrť a odetej v čiernej sutane s monumentálnym ružencom a krížom. Sľubné východisko pre plnohodnotné rozvíjanie dramaticko-divadelného konania, hĺbkového rozvíjania dramatických vzťahov v inscenačnom procese, vnútorného dramatismu i osobitého poetizmu vyvierajúceho zo samotnej predlohy a podobne. To všetko inscenátori realizovali iba v rovine prezentácie zjavenia javiskového obrazu bez dôslednejšieho interpretačného zdôvodnenia. Preto potom až krvavo-morbídne situácie (napríklad krvavá pečeň rozdobená na javisku), zámerná hyperbolická preexponovanosť interpretačného výrazu a pod. pôsobia viac efektne než ako organická súčasť „inscenačného výkladu“ tvorcov. Na túto zrejme nie dostatočne precizovanú koncepciu (opodstatnenosť konania v tejto situácii, kostýmovanie, využitie či nevyužitie rekvizity ako znaku v konvenčných či nekonvenčných významoch atď.) odkazuje aj samotná klaňajúca, počas ktorej inscenátori v štylizovanej divadelnej kreácii ťahajú mŕtve telo z proscénia do zákulisia. Je to ešte súčasť divadelného stvárnenia zvolenej témy? Alebo je to iba pokus o inakosť (možno tak trochu zaváňajúci samoučelným exhibicionizmom)? Na to by si už mali zrejme tvorcovia i diváci odpovedať sami...

No prístup, ktorý naznačili svojou interpretáciou: fragmentárne, hutne, s pomerne umným využitím divadelnej skratky zachytiť vnútorné poryvy ženy, ktorá sa dopustila hrozivého, až senecovského brutálneho zločinu – zabitia

Povedalo publikum ...

Šokujúce. Trošku kontroverzné, ale zaujímavé.

Anna

Bolo to úžasné. Šialené. Prekvapivé.

Matej

Nepáčilo sa mi to. Priveľmi drsné obrazy, až surové.

Katarína

ZUŠ L. Hrádok
Krvavá Mary, ako vraví Lubo,
a krv, jej krv, je všade, všade...
A toľko krásnych... sľubov,
ktoré nám dáva predposledná nádej.
(jkb)

vlastného dieťaťa – je mi sympatický. Škoda len, že bez hĺbavejšieho, dômyselnejšieho, ale predovšetkým rozkrytejšieho inscenačného kľúča, ktorý by dopomohol divákovi presnejšie čítať túto javiskovú konkretizáciu a odpovedať si na otázky (zámer i poslanstvo diela) uvedené tvorcami v bulletine 54. ročníka Hviezdoslavovho Kubína.

Miron Pukan

Divadlo poézie Woland pri Gymnázii Tvrdošín

JARKO BROZ, MIŠKO ŠUSTER: BOHUŠ (ŽIAĽ DIABLOVI)

Hovoríme s tvorcami

Tento text vznikol údajne za veľmi podivuhodných okolností...

Miško Šuster (autor): Bola to tretia hra zo série veršovaných hier, ktoré sme spolu s Jarkom napísali ako reakciu na umelecké spory okolo vtedy veľmi populárnych divadiel poézie (v jednom z nich sme ešte ako členovia súboru Knap pri PF v Banskej Bystrici v roku 1988 účinkovali). Vo väčšine prípadov šlo vtedy pri tvorbe divadiel poézie o montáž viacerých textov, v ktorej sa akosi dodatočne hľadalo niečo, čo malo byť jasné na začiatku, myšlienka. Niekedy sa tá myšlienka dokonca objavila až v hodnotení poroty a tvorcovia ju potom veľmi rýchlo, aj keď nenápadne, prijali za svoju.

Bohuš (žiaľ diablove) bola posednou z trojice a, trúfam si povedať, že práve v nej sa nám podarilo v najčistejšej podobe realizovať náš oprávnený kritický prístup.

Po rokoch si videl druhú realizáciu tejto hry, čo na ňu hovoríš?
MŠ: Tvorcovia ma potešili. Musím sa priznať, že som do Kubína cestoval s istými obavami. Hra bola písaná pre súbor, v ktorom účinkovali starší (nehovorím teraz iba o veku) protagonisti, ktorí mali ohľadom celej koncepcie aj svoje životné skúsenosti. Napokon som bol milo prekvapený, že

pokračovanie na 10. strane

niektoré vrstvy textu dokázal Jarko pretlmočiť aj s mladými, krásnymi a krehkými dievčatami, ktoré si trúfli...

Ako ste vnímali ostatné predstavenia?

MŠ: Prvé dve boli čisté (istým spôsobom), ale chladné. To druhé dokonca nezohrial ani oheň vo vlasoch tanečnice (potmehútsky úsmev). V prípade Kalevaly by som to mohol akceptovať ako sekundárny odkaz na severské krajiny, kde sa príbeh odohráva, ale mal som na mysli chladnosť divadelnú, nechytlo ma to za srdce. V prípade Liptovského Hrádku mi bolo ľúto, že to nestihlo byť divadlom, aj keď s prížmúrením oka by som tam trochu poézie našiel.

Margaréta Brozová (herečka): Všetky predstavenia boli výborné, už len z toho dôvodu (až teraz som si všimol diabolský úšklabok, ktorý Margaréte zostal asi ešte z predstavenia, takže som jej slová začal vnímať v duchu indiánskych prísloví – pozn. jkb, pretože nie je nič lepšie,

ako sa venovať takýmto ušľachtilým veciam ako je divadlo a literatúra. Je to naozaj lepšie ako robiť všelijaké chuligánstva. **Ivana Ferenčková (herečka):** Myslím, že nemám čo k tomu dodať. Ale veľmi sa mi páčil ten nástroj s tou jednou kovovou nitkou.

Obligátna otázka pre hercov, temné stránky režiséra.

MB: On má toľko temných stránok, že nemá zmysel o nich hovoriť, lebo keby sme ich prezradili, aj to by vedel obrátiť vo svoj prospech. A už by to neboli temné, ale, naopak, svetlé stránky.

IF: Pristupuje veľmi „zodpovedne“ k učeniu sa textov, ale to sa ho netýka ako režiséra. On sa naučí všetok text a potom nám všetkým radí...

Jarko Broz (herec): Jarko je dobrý človek, ale strašný q.....

(jkb)

Bohuš, /žial diablovi/ – veselo divákovi

Divadlo poézie Woland pri Gymnáziu v Tvrdošíne.

Ako dramaturgovi mi vždy srdce radosťou poskočí, keď sa stretnem s pôvodným textom: Preto som sa potešil, že aj na Kubíne sa objavil text básnický a pôvodný, navyše s ambíciami nielen zabaviť, ale aj predložiť svoj obraz sveta. Pokrivený, veselý, no náš. Upútal už názov – čo sa za ním skrýva? Hra v dvanástich obrazoch. Vari krížová cesta? Hlavným hýbateľom je Muž, ktorý sa chcel stať zrkadlom. Prečo? Aby sme sa v ňom videli? Takí akí sme? A či naozaj takí sme? A čo v ňom vidíme? Krásnu ženu! A okolo nej? Mužov. Bohuša a Neznámeho. Pred ním sa odohrávajú hádky, súboje i pasívne rezignácie. Zablsnú sa inšpirácie rôznymi svetovými autormi, ale nie ako podnet na dialóg, či rozvíjanie myšlienok. Len ako recesné okamihy. Aspoň tak som ich čítal ja.

A skutočne. Základnou tóninou predstavenia je recesia. Irónia a paródia, výsmech i poetizujúce pseudofilozofie. Základný tón udáva Muž za zrkadlom a jeho diabolský smiech. A indiánske príslovia. V konečnom dôsledku je to tón recesie, irónie, persifláže a absurdity.

Oboch mužov bojujúcich o srdce ženy hrajú ženy. Muža za zrkadlom hrá muž. Všetci s plným nasadaním ako sa patrí, s hravosťou a všadeprítomnou recesiou. Škoda, že ich sympatické úsilie často ide do prázdna, Divák sa síce baví na gagoch, slovných hračkách, paródiách, ale zmysel hry mu uniká. Inscenácia sa hrá – no a čo? O čom to vlastne bolo? Tvorcovia sa síce snažili to zrkadlo – gogofovské i dolnokubínske - nastaviť nám, ale občas ten chaos situácií, výstupov a slovných hračiek nudí. Pretože inscenácii chýba dramaturg, ktorý by tvrdo povedal – toto už nie, to je navyše, toto treba dotiahnuť a bude to O.K.

Aj tak je dobré, že sme aj na takom vážnom fóre ako je HK videli a počuli nielen hlbokomyseľné slovné obrazy, úvahy a analýzy podvedomia, ale aj radosť rozdávaciu zápravu vyvolávajúcu úsmev i smiech. A to nie je málo.

Mikuláš Fehér

Woland
Komu sa rúha Bohuš
a kto ho k tomu dráždi?
Rúha sa Neznámemu bohu
ukrytý v literárnom raždí.
(jkb)

Povedalo publikum ...

Páčilo sa mi to. Pobavilo ma to, boli tam dobré nápady, napríklad kýbel na hlave. Musím si to ešte nechať uležať v hlave.
Anna

Bolo tam dosť dobrých fórov, Zdalo sa mi, že to mohli skratiť. Niežeby som sa nudil, ale už sa mi videlo, že vtipy už neboli také úderné.
Peter

Vynikajúce! Bola tam aj poézia, aj paródia. Takéto divadlo by asi bavilo mladých.
Maja

Poézia – myšlienka, technika, emócie

(IV. Kategória, poézia)

Prednesy recitátorov poézie v štvrtej kategórii jednoznačne svedčia o ich tvorivosti. Prejavilo sa to už v dramaturgii a vo viacerých montážach, s ktorými sme sa stretli. Svedčí to okrem iného aj o snahe recitátorov ušiť si text na mieru. Táto vcelku pozitívna snaha o sebarealizáciu mala však v iných zložkách prednesu aj negatívne dôsledky, keď si recitátor do akejsi svojej interpretačnej šablóny dosadzoval text. Veľmi sympatické bolo stretnutie sa s hľadáním nových prístupov k autorom a textom, pri ktorých je vžitá istá interpretačná tradícia, i k prednesu vôbec. Nie v každom prípade sa však podarilo prísť s adekvátnou koncepciou.

V prednesoch sa objavila tendencia uprednostniť jednu z jeho zložiek a potlačiť ostatné. Objavili sa tak prednesy s nadvládou atmosféry, s nadvládou techniky či s dominanciou výrazovej stránky textu.

Montáž básní najvýznamnejšej súčasnej poľskej poetky Wislavy Szymborskej priniesla Michaela Viskupičová. Od básne vypovedajúcej o iracionálnom strachu z detstva sa cez otázky znepokojujúce dospelého človeka dostala k tomu, čo znepokojuje ľudstvo. Prvotný motív detstva sa stal zároveň jednotiacim motívom všetkých textov a interpretačným kľúčom k celku. V realizácii, keďže sa v ďalších textoch tento aspekt nedostal do kontrastu k nim, však nakoniec dospela do príliš detskej, spokojne usmievavej až naivnej polohy.

Menej výrazné súvislosti nájdeme v ďalšej montáži zo Szymborskej diela, s ktorou vystúpila Anna Hortová. Témy identity človeka, pominuteľnosti a premenlivosti vecí zazneli akoby v opojení recitátorky básnickým slovom a najsilnejšia bola v básni, kde sa objavil nezbednícky motív z detstva – Malé dievčatko sťahuje obruš.

Poetické obrazy Labutej jesene Jaroslava Broza si podmanili Ivanu Ferenčíkovú. Vynikajúco vytvárala atmosféru básne, škoda len, že v nej často utopila aj myšlienku.

V montáži textov Jána Štrasera a Viliama Klimáčka spojila Dominika Džubáková naháňačku za nedostatkovým tovarom v nedávnom prudko sa rozvíjajúcom socializme a akciom nákupné záchvaty dneška. Publicisticko-satirický tón ju strhol k nadsadenému prehrávaniu výpovedí a samoučelnému využitiu princípu hry s textom.

Tí, čo počuli Josifa Brodského, ruského emigranta v Amerike, prednášať svoje básne, tvrdia, že to znelo ako ruský pravoslávny spev. Brodskij bol totiž presvedčený, že poézia sa nepíše, len sa zapisuje to, čo sa spieva. Jesenný krik jastraba, ktorý recitoval Lukáš Ivanko, je hrdinským rapsodickým spevom koncentrovaným do lyrickej podoby. Vznešená tragickosť textu podporená mohutným rytmom sa však vytratila vďaka takmer analytickému prístupu interpreta. Chladný prístup zmrazil vášeň a celok sa rozsypal.

Široké spektrum Hodnocení V. kategorie poezie

Možná by se na první pohled zdálo jednoduché zhodnotit 5. kategorii v přednesu poezie, kde vystoupilo pouze 5 účinkujících. Avšak věkový rozptyl v této kategorii je tak široký, že tomu odpovídala i škála všech recitačních vystoupení s různými interpretačními přístupy, možnostmi i zkušenostmi.

Jako první se nám představil PETER HORT, který si letos pro své vystoupení vybral montáž z textu Petra Šuleje

Lyrické miniatury Anny Achmatovovej zo zbierky Anno Domini očarili Dominiku Žemberyovú. Vsadila na tradičný typ prednesu, ktorý sa akosi stihol zaužívať na verše tejto poetky. Pekne artikulovala obrazy, vytvárala atmosféru tajomstva a vášne, ale výpovede ženského lyrického subjektu v momente kulminácie tragických duševných rozpoložení sa jej sprostredkovať nepodarilo.

Z prednesu Lucie Tomaschovej sa zas vášeň úplne vytratila. Akoby sa dala zviest žánrovým označením v nadpise básne – Žalospev nad Ignatiom Sanchezom Mejiasom od Federica Garcíu Lorcu. Vytvorila síce ucelený tvar, až na záver, ktorý absentoval, ale vzdialený charakteru skladby a ku koncu upadajúci až do sentimentality. Smrť u Lorcu nie je len predmetom na elégiu, Lorca je smrťou posadnutý, býčie zápasy, kde sa toreádor stretá so smrťou ho fascinovali pre svoju archetypálnu a mýtickú hĺbku. Navyše smrť svojho priateľa Mejiasa vnímal ako znamenie osudu a predzvest svojej vlastnej smrti – býk, ktorý ho zabil, sa totiž volal Granadino a básnik sa práve v tom čase rozhodol vrátiť sa do Granady, kde ho onedlho frankisti popravili.

Na prednes veľmi náročný text Lýdie Vadkerti-Gavorníkovej Hra na pár-nepár, kde sú niektoré významy takmer netransformovateľné z grafickej podoby do zvukovej, si zvolila Katarína Gáliková. Formálna nákladnosť textu realizovaná rovnako nákladnými výrazovými prostriedkami spôsobila prekrytie myšlienkového podložia a nepomohla odkrývaniu jednotlivých sémantických vrstiev.

S kvalitným prepojením techniky prednesu, významovej interpretácie textu a emocionálneho ponoru do neho prišiel Matej Struhár v Abstáku Ivana Koleniča. Mal by sa však vyvarovať množstva rôznych výrazových prostriedkov, ktoré sa dostalo až na hranicu únosnosti a chýbalo málo, aby pôsobili samoučelne. Sympatická bola aj schopnosť prežívania, ale aj ona sa dostala vo svojej exaltovanosti až k hraničnému bodu. Takmer opakom tohto prednesu bolo vystúpenie Jonatana Pastirčáka s Makovicou od Jána Ondruša. S minimálnymi výrazovými prostriedkami dokázal udržať dynamiku prednesu a pozornosť poslucháča. Až robotický prístup k členeniu textu a základnej intonácii spolu s akousi mechanickou logickosťou sprostredkoval významy jednotlivostí i celku.

Príznaково bola táto kategória uzatvorená Hviezdoslavovým Kainom v podaní Kataríny Igazovej. Jej prednes sa napriek takmer výkladovému prístupu k básni interpretačne rozpadol v dôsledku pomalého tempa a nenáležitého členenia textu.

Lubomír Kováčik

„Archetypálne leto“. Peter je zkušený recitátor, ktorý disponuje pri práci již řadou dovedností. Umí si vybrat text, který ho vnitřně oslovuje a motivuje k osobní výpovědi, která je pro diváka srozumitelná. Poměrně dobře pracuje s veršovanou formou, i když práce s přesahy, členěním a refrény by mohla být ještě propracovanější. Lépe by také mohl naložit se svou dramaturgickou koncepcí, tj. výstavbou vystoupení ve pokračování na 12. strane

smysluplné návaznosti jednotlivých textů montáže. Otázkou zůstává, zda by si takto zkušený a vybavený recitátor nemohl příště zvolit poněkud náročnější dramaturgii jako výzvu na své cestě.

ANNA KALUŽNÁ, která si vybrala Villonnův text „Balada o naučení krásnej zbrojmajstrovej dievkam radodajným“, začala své vystoupení úryvkem z písně Čerešně, který tvoril jakési motto k celé výpovědi o lásce k mužům. Recitátorka pojímala text jako retrospektivu odžitých vztahů a zkušeností směřovaných k mladým dívkám. Přes toto čitelné sdělení působil však výkon poněkud jednoplošně bez důsledné práce s řečí vázanou, rýmy, rytmem a refrémem. Ovšem práce s těžkou veršovanou formou se objevovala jako problém ve 4. a 5. kategorii často.

INGRID ZACHORECOVÁ nám přednesla poezii Dana Zajce „Dolu dolu a jiné básně“. Velmi zaujala svým ponorem do hloubky textu, odkrýváním osobních témat i interpretační schopností oslovit takto publikum. K nedostatkům patřil ne

příliš promyšlený dramaturgický záměr, resp. sestavení básní v smysluplnější celek s jasnějším vypoentováním.

MÁRIA GUBRICOVÁ oslovila publikum svou interpretací dvou básní Sylvie Plahtové „Posledná vůľa a Hrana“. Svým velmi soustředným, jasně a přesně vedeným přednesem a zdařilou prací se změnou světla dokázala vytvořit sugestivní atmosféru, která však byla místy na hranici zatěžkanosti a patetičnosti.

V podání **MIROSLAVY FRANKOVSKÉ** jsme vyslechli text Martiny Bolekové „Protestgong pre Joža Urbana“, v kterém se snažila o výpověď ženy, vyrovnávající se se vztahem k jistému Jožovi. Interpretka se ne příliš šťastně uchýlila pouze k jediné citové poloze bez větších variací, kontrastu a vrstev. Ptám se však, zda tato literárně diskutabilní předloha další zajímavé interpretační možnosti vůbec nabízí.

I přes mnohé výtky nabídlo na letošní přehlídce všech pět interpretů poezie v této kategorii bohaté spektrum dramaturgických i interpretačních možností.

Martina Longinová

V. kategória próza

V 5. kategorii prednesu prózy odzneli 4 prednesy. Ako textové predlohy poslúžili jeden americko-provensálsky Woody Allen, jeden neprebudený Kukučín a dva súčasné slovenské pohľady na ťažkosti detstva a dospievania. Zámerne hovorím „poslúžili ako textové predlohy“, pretože výberom textu sa v príprave umeleckého prednesu všetko iba začína. Recitátor si ako sudičky týmto rozhodnutím do značnej miery predurčí svoj osud, osud svojej umeleckej výpovede, ale tak ako sudičkám sa možno vzoprieť, tak aj šťastie či nešťastie svojho prednesu má interpret stále vo svojich rukách. Z nedužitého textu môže vyplívať žiarivý diamant a excelentná spisovateľská bravúra môže skončiť ako nechutná brečka.

Čo teda dal a čo vzal Ján Šimko Pavlovi Nátherovi a čo naopak Pavol Jánovi?

Príbehy petržalského detstva, kde je výber „cigáni-fetáci-bandy a hip-hop, kapucne a široké gate“, ale kde sa predsa len dá nájsť, možno prostredníctvom nenávisť, aj cesta k nádeji, že „raz to bude lepšie“, nesvietia žiadnou mimoriadnou originalitou, sú skôr prenesením známeho problému z vyhranenejšieho prostredia do našich končín. A predsa, Pavol im svojou interpretáciou, svojou prítomnosťou, svojím dychom a rozžiarenými očami dáva autenticitu a naliehavosť a jeho radosť z objavenia hudby, ktorá zmení jeho život prebúdzajú nádej, že bude raz lepšie aj v nás – poslucháčoch.

A ako je to s Woodym a Laurou Urbanovou? Plán je omnoho prostejší – zabaviť nás nezvyčajným spojením – čo by bolo, keby Vincent nebol maliarom, ale dentom. Nuž nič, iba „sranda“. „Sranda“, ktorú objavil Woody a ktorú sa nám Laura

snaží rukami-nohami sprostredkovať. Je to vtipné, je to zábava, ale váham, či umelecká tvorba nespočíva v posúvaní „textovej predlohy“ niekam ďalej, než len k chvíľkovej zábave. Nehovoriac o ambíciách na čistotu použitých prostriedkov, výstavbu výpovede, disciplínu práce s telom atď.

Žiaľ, v inom zmysle slova podobné platí aj pre Zuzanu Gacíkovú. Žiaľ, pretože napriek evidentnej hlbkej zaangažovanosti, zanietenosti, nedokázala Kukučínovho Neprebudeného prebudiť, šmaril nám jeho utrpenie medzi oči, aby sme odchádzali plní výčítiek svedomia a úprimného záujmu o ľudí okolo nás, ktorým možno nevedomky ubližujeme. Namiesto toho ponechala Martina s jeho husárom v ich idylickom prostredí 19. storočia s priamou rečou v úvodzovkách dôsledne oddelenou od ostatného epického textu.

Tajnú jamu starých rodičov Dušana Kužela objavila Eva Palkovičová. Schúlená na stoličke s nami pretrpí všetky straty, ktoré jej prináša detstvo a aj tú najväčšiu stratu, nájdenie jablka poznania, že nič ako tajná komnata, kde raz všetko, čo sme stratili, nájdeme, neexistuje. Podobne ako Pavol Náther, posúva nás do stredu diania, do stredu svojho sveta a keď vstane a vystrčí hlavu nad prízemné hmlu, nad horizont a pochopí tú spúšť, ktorá sa nazýva dospelosťou, neostáva len „rumázgať ako divý“.

Áno, hľadať poznanie a prebúdzajú nádej, to je úloha literatúry a výsostná úloha osobnostnej výpovede recitátora. Umenia.

Richard Veselý

KUBÍN JE V NÁS

(inšpirované prednesmi IV. a V. kategórie)

Vyššie tridsať prednesov poézie a prózy v oboch „dospelých“ kategóriách ponúкло obraz o súčasnom stave slovenského umeleckého prednesu. Je to obraz moderný, vzniká s odvážnym využitím veľkého množstva farieb, nejeden atypický autorský postup spôsobil jeho neobvyčajné kompozičné riešenie. Je to obraz perspektívy a nádeje.

Áno. V niektorých častiach sú farby rozmazané, kontúry diela trochu nejasné, použité prostriedky preexponované. Akoby čas mal pred sebou ešte veľa práce. Aby ruka majstra

spevnela, ťahy štetcom boli cielavedomejšie, ľudské i umelecké vízie zrozumiteľnejšie.

Ten obraz je zrkadlom poctivého hľadania. Nijaké gýčové krajinky, žiadne ručičie jelene. Aj za cenu omylov a strát, neudelených miest, dočasne naštrbeného sebavedomia. Hľadáme samých seba uprostred (m) nás.

Hľadáme odpovede o zmysle našej existencie. O podobách nášho poslania v spoločenstve ľudí. Neuspokojujú nás

pokračovanie na 13. strane

približné riešenia. Zaužívané postupy. Pochybujeme. Pýtame sa. Prečo sme práve takí? A – akí vlastne sme?

Učili nás milovať. Najbližších, literatúru, svoju vlasť. Naše lásky sú však odhodlané kráčať vlastnými cestami. Dýchame. Dotýkame sa svojich Váľkov a Ondrušov, uprostred noci sa nám zjavujú Achmatovové a Vadkertiové, v Exupéryho stroji absolvujeme jeho fatálny let, spolu s Holanom voláme „Umenie je nárek. Niečo pre niekoho. Nič pre všetkých.“

Nie sme lepší. Ani horší. Vnímame tento svet, jeho víťazstvá, limity a paradoxy. Pokroky vedy, stúpajúcu životnú úroveň. Hladujúce deti. Padajúce mrakodrapy.

Naďalej budeme prekračovať hranice. Hľadať aj v zásuvkách, ku ktorým by sme ešte možno nemali mať prístup. Objavovať svety plné lásky a zrady, úsmevu a nepokoja. Seba uprostred seba samých. S chybami. Nedokonalo. Občas falošne. Temporytmicky nepresne. S pomýlenými presahmi. Školáckymi intonáciami.

Je to aj náš svet. Chceme o ňom hovoriť len to, čo naozaj

cítíme. Spôsobom, ktorý je nám vlastný. Prostriedkami, ktorým veríme.

Učíme sa rozumieť svojim víziám. Dušekovia, Plathové a Čechovovia nám pomáhajú formulovať svoje Áno a Nie. Hľadáme ich. Každý jeden deň pátrame po presnejšom, aktuálnejšom, fascinujúcejšom vyjadrení toho, čo práve cítíme. Kryjú nám chrbát vo chvíľach našich zlyhaní. Opierame sa o nich, keď nás navštívi bolesť, okamihy tápania.

Vieme byť vrúcní i odhodlaní. Popletení i pribojní. Hľadáme svoje miesto, ten priestor. Naše lásky. Škola. Práca. Všade tam, kde práve sme. Humenné, Modra, Veľký Krtíš.

A Kubín. Pravdaže Kubín. Ten odveký Kubín, brána našich súzvukov, platforma pre čaro nepoznaného. Kubín vnímavý, príutlný, selektujúci.

Hľadáme svoj Kubín. Ty i ja. Celý rok hľadáme svoj Kubín.

Je tak blízko.

Je v nás.

Marcel Šustek

Vitalita tvorivosti

Baran-baran DRK – deťské recitačné kolektívy

Ako prispieť k zvýšeniu záujmu o kráľovskú dosciplínu, akou je divadlo poézie? Pred niekoľkými rokmi vznikla myšlienka posmeliť začínajúcich tvorcov pracujúcich s deťmi, ponúknuť im možnosť aby mohli k tvorivosti pozvať viac a viac záujemcov. Tých na scéne – detí, ale aj spolupracovníkov – dospelých.

Kategória detských recitačných kolektívov prešla za tieto roky krátku, ale intenzívnu púť. Bez toho, aby sa znížila hodnota umeleckých výsledkov, sa hlási k DRK stále viac tvorcov a stále viac stúpa kvalita ich produkcií. Aj keď pôvodne organizátori upravili pravidlá, v ktorých sa neakcentujú výsostne divadelné postupy – skôr ich opatrne nastolovanie – mohli sme tohto roku vidieť, že DRK urobili poriadny krok smerom k umeleckým hodnotám.

O čo sa tvorcovia tohto roku zaujímali? Predovšetkým o dieťa, ktoré je nevyhnutnou podmienkou každej produkcie. Hľadali témy pre detského interpreta, zohľadňovali jeho schopnosti. Jednu skupinu predlôh tvorili renomovaní slovenskí autori ako Ľubomír Feldek či Miroslav Válek.

Súbor Z+Z pri ZŠ a MŠ J. Vojtaššáka zo Zákamenného pomocou jedinej dominantnej rekvizity – rebríka – vytváral cez mladé interpretky sústavu obrazov a poetických spojení v inscenácii Blues o básni. Podobne aj DRK Gymkáčik pri Gymnáziu Š. Moyzesa z Moldavy nad Bodvou komickým spôsobom na scéne farebnými plachtami vyjadroval svoj vzťah k veršom, humoru aj interpretačnej nadsádzke. Zarambarimburáci pri ZUŠ M. Moyzesa z Prešova využili plastové vedierka na rozohratie rôznych humorných vzťahov pomocou ich premien. V hraní sa pred divákom vykreslili svojsky a svojrázne pohybovú metaforu. Detstvo a hra ako symbol bytia dieťaťa, či možno aj sveta, je príznačný pre túto kategóriu a neodmysliteľne patrí do inventára prostriedkov

DRK. Tak sme to videli v baladickom, kultivovane interpretovanom predstavení DKR Rámus Vinodol pri ZUŠ J. Rosinského v Nitre. Tvorcovia neustúpili od slova, jeho interpretácie, ba používali inventár divadla poézie. Drevené nádoby, folklórny kolorit, ale aj husle boli príznakom emocionálnej klímy balady J. Bottu Luciin stolček. Vniesť do inscenácie motív „modernity“ dneška cez zvuk bonga trochu škripal, aj keď nemôžeme režisérke uprieť dôvody jeho použitia – stretnutie tradičného so súčasným.

Telesnosť slova predstavil súbor Modré traky pri ZŠ a MŠ Lúky z Vráblov. Kríza rodiny, spoločnosti a detský pohľad na nich cez predlohu Aglaja Veteranyiho predstavuje sondu do ľudskej duše. Dievčatá používali telo ako scénografický prvok. Že sa dá s deťmi v DRK nekonvenčne prekročiť hranice divadelnosti nás presvedčil súbor Zrkadlo pri ZUŠ v Kremnici. Na čiernej štvorcovej ploche sme sa priamo dotýkali štyroch tiel malých interpretiek, ktoré hrajú spontánne a s nasadením. Vo veľkom balíku sa na javisko priniesli plastové fľaše plné vody. ňou sa dievčatá hravo polievali, až si z mokrych šiat „uhnetli“ napr. figúrku žabiatka. Happeningové predstavenie s názvom „Ó, bože, ako ja ...“ nemá rád poéziu bolo jej obranou.

Jednoduchý inventár scény, náznakové kostýmy, slovná redukcia, javisko bez svetelných a hudobných efektov. Len prirodzený svet detstva – taká bola javisková podoba DRK. Interpretácia sa opiera o humornú karikovanosť slova a to aj v „baladických“ predlohách. Humor je prsto detom blízky a cez neho a jeho pomocou sa aj vyjadrujú o svete, ktorý ich obklopuje. DRK interpretačne aj inscenačne narástli. Sú dobrým východiskom pre budúce projekty divadla poézie.

Ľubo Šárik

Divadlá poézie

Známe súbory a zvučné mená sa ocitli vedľa začínajúcich. Také bolo konfrontačné stretnutie v Kubíne. Vedľa prapôvodných tém ukrytých v eposoch ako Kalevala alebo v indiánskej rituálnej „rozprávke“, sa objavil aj „scénický žart, provokujúci použitými prostriedkami a fragmentárnosťou

textu. Alebo aj vzácny pokus o ironickú sebareflexiu sveta v autorskej veršovanej výpovedi.

Štyri súbory, štyri rôzne prístupy, ale aj spoločné problémy. Tie nevyplývajú z krízy žánru, teda z tej skutočnosti, že

pokračovanie na 14. strane

divadlo poézie nie je médiom dnešnej doby. Skôr súvisia (problémy) so spôsobom javiskovej prezentácie, vhodnosti použitých prostriedkov či schopnosťami účinkujúcich.

Bratislavské Lano pripravilo epický opus „Spevy z Kalevaly“, kde hudobnosť, spev, je spôsobom predvádzania runických textov. Pôvodne rozprávajúci spevák pred nami oživuje spoločenstvo severskej kultúry pustých snehových plání a ľudskej spolupatričnosti. Impozantný úvodný obraz žien spútaných povrazom opierajúcich sa v poryvoch vetra o palice, je bezprostrednou umelecky účinnou pozvánkou do starodávnej ságy. Svet tajomných bytostí a javov sa udeje na veľkých bielych plachtách s použitím drevených palíc, povrazov, mlynčekov. Režisérka vytvára paralelu medzi významom slova a obrazným záznamom. Obraznosť vzniká pomalým, rituálnym aktom. Možno až prídlhým pre uchopenie metaforických spojení. Ale možno práve taká je kultúra Severanov.

V rituálnom kruhu uviazol aj súbor Traumaták z Košíc. Jeho inscenácia je nekonečný kruh, čerpá energiu zo stretnutia kolidujúcich síl dobra a zla. Redukcia textu sa premietla do pohybového konania s využitím plachty, tanca a hudby zvláštneho strunového nástroja. Apelatívnosť magických obrazov sa strácala za technickou stránkou ich predvádzania.

„Scénický žart“ súboru ZUŠ Liptovský Hrádok chce diváka šokovať groteskným spájaním slovnej nadsádzky, kostýmovania, brutality až naturalizmu, aby vo fragmente

balady K.J.Erbena Dcérina kliatba zvýraznil absurdnosť súčasného sveta. Ani krv z kuracích pečení, ani psychodelický smiech chóru nemohli nahradiť interpretáciu slova.

Autorský text predlohy, radosť z jeho písania predstavil súbor DP Woland. Tri mladé interpretky a jeden z dvojice autorov nám na javisku približujú v ironickej podobe akési literárne dejiny cez rôzne úrovne citátov, kalamburov. Ironický text autorov M. Šustera a J. Broza (ktorý aj hrá) je sondou do konzumnej ľahostajnosti vnímania zložitosti javov života. Trojica dievčat, z ktorých dve hrajú mužov zaujme peknou dikciou aj hyperbolickou interpretáciou. Celok inscenácie, tak ako aj jej inventár je lesklou plochou, v ktorej sa odrážajú aj naše apatické tváre.

Divadlo poézie hľadá priestor pre sebareprezentáciu, hľadá si témy aj spôsoby, ako ich pred publikum postaviť. A každá hľadačská cesta má aj slepé uličky. Tie sú však dôležité pre napredovanie. Divadlo poézie dnešných dní hľadá tvárne prostriedky, metaforiku, spôsob interpretácie, ale stále v popredí jeho záujmu zostáva SLOVO. Slovo- kľúč k ľudskému poznaniu, kľúč k novým hodnotám, na pozadí tradície. Neželie za starým, neobáva sa nového, ale TVORIVO HLADÁ. Vitálne prekračuje hranice možného, neostáva uväznené v divadelných sálach. Je ako filozofia – neukazuje VIDITELNÉ, ale ZVIDITELŇUJE ukryté!

Lubo Šárik

Sezóna umeleckého prednesu 2008 bola vydarená. Postarali sa o ňu pedagógovia, recitátori, aj organizátori celoslovenského hnutia súťaží Hviezdoslavov Kubín. Za Národné osvetové centrum preto ďakujem všetkým kultúrnym a pedagogickým pracovníkom, čo pomohli udržať okresnými a krajskými prehliadkami základňu aktivity, ktorá prináša zúčastneným radosť zo slova a osobitej komunikácie.

Mestské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne sa pomaly, ale iste ujíma úlohy hlavného organizátora Hviezdoslavovho Kubína. Jeho štáb pod vedením riaditeľky Janky Greššovej prichádza s inováciami, ktoré ste si už možno všimli, a tie ďalšie na vás budú čakať v jubilejnom ročníku. Za všetkých účastníkov 54. HK mu ďakujem za dobrú spoluprácu, ktorá naberá nový, verím, že zdravý dych.

Ďakujem redaktorom tohto denníka za jeho pútavý a múdry obsah, odborným porotám za poctivé prieniky a analýzy, ktorými chcú tvorcom pomáhať; trpezlivému a vytrvalému organizačnému štábu, ochotnému vždy pomáhať, kde treba.

Ak každý jeden recitátor, interpret, režisér, pedagóg, kultúrny pracovník, lektor, odborník, milovník literatúry a jej interpretácie bude vkladať do vzťahu k slovu a do práce na poli umeleckého prednesu a divadiel poézie to najlepšie, čo je v nás, na 55. Hviezdoslavov Kubín sa môžeme tešiť už teraz.

Jaroslava Čajková,
Národné osvetové centrum

INFO č. 5

Vydalo: Národné osvetové centrum
Náklad: 250 ks
Šéfredaktor: Maňo Lacko
Redaktori: Monika Macháčková, Jarko Broz
Foto: Filip Lašut

Pá,
O. Hviezdoslav IV.

*Zas znie ten temný, trúchly ston,
nad sudbou slov, čo skvú sa v bôľny čas.
Zas oblohy plač skĺzol napokon
aj na dno duše ako ťažký klas.*

*Dozrelo žito umeleckých snáh
a kosci stierajú zas, hlad, svoj znoj.
Hľa, mlad hlas svoj už v misku váh
položí, by do zeme ho ako hnoj*

*budúcej žatvy živný predpoklad
vložíla. Ožila jeseň dúhou dní,
ktorých sme zatiaľ nehodní.*

*Nuž robme kumštu z jeho vnád
z lákavých kvetov jeho žiadz
len radosť. Načo viac?*

Jarko Košela Broz